

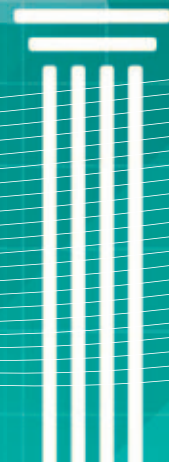
Vaizdo konferencijų naudojimas

įrodymams civilinėse ir komercinėse bylose
rinkti pagal 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos
reglamentą (EB) Nr. 1206/2001

Praktinis vadovas

Europos teisminis tinklas
civilinėse ir komercinėse bylose

Šį dokumentą parengė Komisijos tarnybos ir Europos teisminis tinklas civilinėse ir komercinėse bylose (<http://ec.europa.eu/civiljustice>).

Pripažindamas vaizdo konferencijų pranašumus renkant įrodymus tarptautinėse bylose, Europos teisminis tinklas civilinėse ir komercinėse bylose parengė šį vadovą, kuriame pateikiama praktinė informacija, padėsianti teisėjams dažniau naudoti vaizdo konferencijas įrodymams civilinėse ir komercinėse bylose rinkti pagal 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1206/2001.

Be to, pagal Europos e. teisingumo planą Europos Sąjungos valstybės narės susitarė bendradarbiaudamos skatinti naudoti vaizdo konferencijas ir dalytis geriausia patirtimi. Toks darbas vyksta pagal esamus teisės aktus ir jį atliekant paisoma valstybėse narėse bei Europos Sąjungoje galiojančių procesinių garantijų.

Taigi parengtas vadovas ir informacinė atmintinė, kuriuose aprašomas vaizdo konferencijų įrangos naudojimas tarptautiniuose teismo procesuose Europos Sąjungoje.

Šiuo dokumentu siekiama papildyti minėtą informaciją.

Įžanga

Jei byloje kyla ginčas, siekiant patenkinti ieškinį, teismui paprastai reikia surinkti įrodymus. Įrodymus galima rinkti įvairiais būdais ir kartais reikia apklausti asmenis, kaip antai liudytojus ar ekspertus. Įrodymų rinkimo procesas yra sudėtingesnis, jei įrodymus reikia rinkti kitoje šalyje. Tam gali kliudyti fizinis atstumas tarp teismo ir apklaustino asmens ir kiekvienos jurisdikcijos taisyklių bei įstatymų skirtumai.

Dėl šios priežasties vienas pirmųjų Europos Sąjungos Tarybos priimtų teismų bendradarbiavimo civilinėse bylose dokumentų buvo Reglamentas (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo renkant įrodymus civilinėse ir komercinėse bylose. Nors šioje informacinėje atmintinėje daugiausia dėmesio skiriama Reglamentui (EB) Nr. 1206/2001, svarbu pažymėti, kad įrodymus reglamentuojančių

nuostatų yra ir kituose dokumentuose. Pavyzdžiui, pagal Reglamento (EB) Nr. 861/2007, nustatančio Europos ieškinių dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, 9 straipsnį teismas nustato įrodymų rinkimo priemones ir įrodymų, reikalingų sprendimui priimti, apimtį, laikydamasis taisyklių, taikomų įrodymų leistinumui. Teismas gali rinkti įrodymus gaudamas rašytinius liudytojų, ekspertų ar šalių parodymus. Jis taip pat gali rinkti įrodymus per vaizdo konferenciją arba naudodamas kitas ryšių technologijas, jei turima techninių priemonių.

Pripažindamas vaizdo konferencijų pranašumus renkant įrodymus tarptautinėse bylose, Europos teisminis tinklas civilinėse ir komercinėse bylose (ETT civilinėse bylose) parengė šią informacinę atmintinę, kurioje pateikiama praktinė informacija, padėsianti teisėjams dažniau naudotis vaizdo konferencijomis. ●

Reglamentas (EB) Nr. 1206/2001

Šiame reglamente nustatomos procedūrinės taisyklės, siekiant palengvinti įrodymų rinkimą kitoje valstybėje narėje. Reglamentas visose Europos Sąjungos valstybėse narėse, išskyrus Daniją, pradėtas taikyti nuo 2004 m. sausio 1 d. Tarp atitinkamų valstybių narių jis pakeičia 1970 m. Hagos konvenciją.

Praktikos vadovą, kuriame pateikiama daugiau informacijos apie reglamentą, galima rasti

http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/guide_taking_evidence_lt.pdf

Patį reglamentą galima rasti

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:19:04:32001R1206:LT:PDF>

Reglamentas taikomas tik civilinėms ir komercinėms byloms, todėl negali būti naudojamas įrodymams, kurių neketinama naudoti pradėtame ar numatomame teismo procese, rinkti. Jame numatyti du pagrindiniai būtinų įrodymų rinkimo būdai. Pirmasis pagal **10 straipsnį** yra toks, kai vienos valstybės narės teismas prašo kitos valstybės narės

teismo rinkti įrodymus. Antruoju būdu pagal **17 straipsnį** vienos valstybės narės teismui leidžiama prašomojo valstybės narės teismo sutikimu tiesiogiai rinkti įrodymus toje valstybėje narėje.

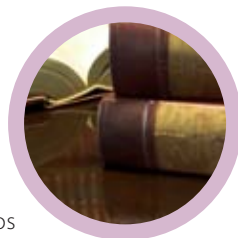
Išsamią informaciją apie kompetentingus kiekvienos valstybės narės teismus ir kiekvienos jurisdikcijos reikalavimus galima rasti Europos teisiniame atlase

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_information_lt.htm

Jei prašomasis teismas imasi rinkti įrodymus prašančiojo teismo vardu pagal **10–12 straipsnius**, šie įrodymai renkami pagal prašomosios valstybės narės teisę ir vykdančiąją prašymą gali būti taikomos prievartos priemonės.

Jei prašantysis teismas nori tiesiogiai rinkti įrodymus pagal **17 straipsnį**, jis turi kreiptis į prašomosios valstybės narės centrinę įstaigą ar kompetentingą instituciją. Tokį prašymą gali būti atsakyta vykdyti tik dėl labai ribotų motyvų. Šie motyvai yra: prašymas

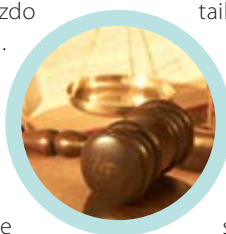
nepriklauso reglamento taikymo sričiai, prašyme nėra visos reikalingos informacijos arba prašymas prieštarauja prašomosios valstybės narės pagrindiniams teisės principams. Spręsdama, ar vykdyti pagal **17 straipsnį** pateiktą prašymą, prašomosios valstybės narės centrinė įstaiga gali nustatyti įrodymų rinkimo sąlygas. Jei tokį prašymą sutinkama vykdyti, prašantysis teismas privalo paskirti ir nurodyti asmenį ar asmenis, kurie rinktų įrodymus. Svarbus skirtumas, susijęs su tiesioginiu įrodymų rinkimu, yra tas, kad taip įrodymus galima rinkti tik savanoriškai ir prievartos priemonės negali būti taikomos. Jei prašoma apklausti asmenį, prašantysis teismas privalo pranešti tokiam asmeniui apie šias teises. ●

Vaizdo konferencijų naudojimas

Reglamente skatinama renkant įrodymus naudoti ryšių technologijas, visų pirma vaizdo konferencijas ir telekonferencijas. ETT civilinėse bylose taip pat skatina naudoti vaizdo konferencijas, tai parododamas praktiškai savo 2006 m. Lisabonoje vykusiamе metiniame susitikime ir pateikdamas nariams išsamią informaciją apie vaizdo konferencijų įrangą valstybėse narėse. Informaciją apie tai, kuriuose teismuose yra vaizdo konferencijų įranga, taip pat galima rasti Europos teisminiame atlase.

Nuo 2007 m. birželio mėn. Teisingumo ir vidaus reikalų taryba svarstė pokyčius e. teisingumo srityje, tarp kurių buvo vaizdo konferencijų naudojimas. Visų ES valstybių narių ir institucijų atstovai pritarė vaizdo konferencijų plėtrai tarptautinėse bylose. Tarybos e. teisingumo darbo grupė parengė vadovą ir informacinę atmintinę, kurioje aprašomas vaizdo konferencijų įrangos naudojimas tarptautiniuose teismo procesuose Europos

Sąjungoje. Šiuo praktiniu vadovu siekiama papildyti šį darbą.

Nepaisant šių paskatų ir iki šiol atlikto darbo skatinant naudoti vaizdo konferencijas, aišku, kad vaizdo konferencijos valstybėse narėse naudojamos nenuosekliai. Pripažindamas galimus vaizdo konferencijų pranašumus renkant įrodymus tarptautinėse bylose, ETT civilinėse bylose parengė šią informacinę atmintinę, kurioje pateikiama praktinė informacija, padėsianti teisėjams dažniau naudotis vaizdo konferencijomis.

Nors buvo priimtas politinis sprendimas taikyti skirtingus reikalavimus įrodymų rinkimo būdams, atsižvelgiant į tai, ar juos renka prašomasis teismas prašančiojo teismo vardu, ar tiesiogiai prašantysis teismas, aišku, kad Reglamente (EB) Nr. 1206/2001 numatyta dažniau naudoti šiuolaikines technologijas siekiant palengvinti įrodymų rinkimą. 8 konstatuojamojoje dalyje nurodyta: „veiksminga civilinių ar komercinių bylų nagrinėjimo tvarka reikalauja, kad prašymų

dėl įrodymų rinkimo perdavimas ir vykdymas tarp valstybių narių teismų turi būti atliekamas tiesiogiai ir greičiausiomis priemonėmis.“

Veiksmingiausias būdas tiesiogiai rinkti įrodymus – tai vaizdo konferencija. Kitaip tiktų liudytojui atvykti į kitoje šalyje esantį prašantįjį teismą arba teismo pareigūnams vykti apklausti liudytoją. Tai akivaizdžiai reikšia, kad prireiktų papildomo laiko ir padidėtų proceso išlaidos. Vaizdo konferencijomis pigiai ir veiksmingai išsprendžiamos tokios problemos. Nors kai kuriose šeimose bylose gali kilti jautrių klausimų, dėl kurių vaizdo konferencijų naudojimas gali būti netinkama priemonė, daugeliu atvejų reglamento taikymo srityje vaizdo konferencijų naudojimui apklausoms neturėtų kilti jokių kliūčių.

Vaizdo konferencijų įrangą įdiegta ne visuose valstybių narių civilinių bylų teismuose, tačiau kai kuriose valstybėse narėse gali būti įmanoma naudoti kitose vietose įstaigose, pvz., baudžiamųjų bylų teismuose, kalėjimuose ar privačiuose statiniuose įdiegtus įrenginius, kur

jie yra prieinami. Kai kurios valstybės narės turi mobiliuosius įtaisus, o įrangą dažnai galima išsinuomoti. Ilgainiui tikėtina, kad reikiamą įrangą turės vis daugiau teismų. Aišku, kuo didesnė bus vaizdo konferencijų paklausa vietos teismuose, tuo labiau tikėtina, kad įranga taps prieinama.

Kitoje valstybėje narėje esančio liudytojo parodymus tiesiogiai norintis gauti teismas gali tai padaryti pagal reglamento 17 straipsnį. Tokio prašymo pranašumas yra tas, kad įrodymai gali būti renkami pagal prašančiosios valstybės narės teisę. Prašymą reikia pateikti prašomosios valstybės narės centrinei įstaigai ar kompetentingai institucijai, naudojant reglamento priedo I formą. Centrinė įstaiga ar kompetentinga institucija turėtų per 30 dienų prašančiajam teismui pranešti, ar prašymas priimtinas, ir jei taip, tai

kokiomis sąlygomis. Jei prašymas tiesiogiai rinkti įrodymus priimamas, prašantysis teismas turi paskirti ir nurodyti asmenį ar asmenis, kurie rinks įrodymus. Prašantysis teismas taip pat turi liudytojui pranešti, kad parodymai gali būti duodami tik savanoriškai.

Vaizdo konferencijas taip pat galima rengti pagal reglamento 10–12 straipsnius, jei teismas prašo kitos valstybės narės teismo rinkti įrodymus jo vardu. Prašomasis teismas privalo įvykdyti prašymą per 90 dienų nuo jo gavimo. Jis tai atlieka pagal savo valstybės narės teisę. Prašantysis teismas gali reikalauti, kad prašymas būtų vykdomas specialia tvarka, jei tik ji nėra nesuderinama su prašomojo teismo valstybės narės teise arba jei dėl to nekyla didelių praktinių sunkumų. Tokiais atvejais šalys ir (arba) prašančiojo teismo atstovai gali dalyvauti apklausoje

asmeniškai arba per vaizdo konferenciją, jei toks dalyvavimas galimas pagal prašymo valstybės narės teisę. Prašomasis teismas turi nustatyti tokio dalyvavimo sąlygas. ●

Praktiniai patarimai

Sprendžiant, ar rinkti ir kaip rinkti įrodymus naudojant vaizdo konferenciją, kyla nemažai klausimų. Šie klausimai ir atsakymai į juos pateikiami toliau. Daugiau informacijos apie padėtį kiekvienoje valstybėje narėje galima rasti Europos teisminiame atlase civilinėse bylose¹.

1

Kaip žinoti, ar valstybė narė leis dalyvauti vaizdo konferencijoje arba tiesiogiai rinkti įrodymus naudojant vaizdo konferenciją?

Žr. Teisminio atlaso interneto svetainėje apie šią valstybę narę pateiktą informaciją.

2

Ar konkrečioje valstybėje narėje yra apribojimų, taikomų įrodymams, kuriuos galima rinkti, arba apklausos per vaizdo konferenciją vietai?

Žr. Teisminio atlaso interneto svetainėje apie šią valstybę narę pateiktą informaciją.

3

Kur galima rasti informacijos apie pagal reglamentą kompetentingus teismus?

Valstybių narių paskirtus teismus galima rasti Europos teisminiame atlase adresu
http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_searchmunicipality_lt.jsp#statePage0

4

Kaip rasti kitos valstybės narės centrinės įstaigos ar kompetentingos institucijos kontaktinę informaciją?

Šią informaciją galima rasti ir Europos teisminiame atlase adresu
http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_centralbody_lt.htm

5

Jei centrinė įstaiga arba kompetentinga institucija sutinka vykdyti prašymą tiesiogiai rinkti įrodymus per vaizdo konferenciją pagal 17

straipsnį, kaip nurodyti asmeniui, kuris bus apklausiamas, artimiausią teismą ar kitas patalpas, kuriose yra vaizdo konferencijų įranga?

Šią informaciją galima rasti ir Europos teisminiame atlase adresu
http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_centralbody_lt.htm

6

Kaip žinoti, kokia kalba reikia pateikti prašymą?

Atsakymą galima rasti Europos teismo atlaso skyriuje „Valstybių narių pranešimai“ adresu

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_otherinfo_lt.htm

7

Kokias formas naudoti prašymui pateikti?

Jei pateikiamas prašymas pagal **10–12 straipsnius** dalyvauti renkant įrodymus per vaizdo

konferenciją, reikia pildyti A formą.

Pateikiant prašymą tiesiogiai rinkti įrodymus pagal **17 straipsnį**, pildoma I forma. Šias ir visas kitas reglamente numatytas formas taip pat galima rasti išverstas ir užpildyti Europos teismo atlasu adresu

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_filling_lt.htm

8

Kaip žinoti, ar kita valstybė narė nepareikalaus apmokėti išlaidų?

Teismo atlaso interneto svetainėje patikrinkite informaciją apie šią valstybę narę.

9

Kas atsakingas už pranešimą apklaustinam asmeniui apie dalyvavimą?

Paprastai, kai prašymas dalyvauti apklausoje

paduodamas pagal **10–12 straipsnius**, tuo pasirūpina prašomasis teismas. Jei valstybė narė priima prašymą tiesiogiai rinkti įrodymus pagal **17 straipsnį**, ši valstybė narė paprastai leidžia prašančiajai valstybei susisiekti su atitinkamais asmenimis ir imtis atitinkamų priemonių. Žr. išsamesnę informaciją apie kiekvieną valstybę narę Teismo atlaso interneto svetainėje.

10

Kaip galima įrodyti apklaustino asmens tapatybę?

Žr. Teismo atlaso interneto svetainėje apie konkrečią valstybę narę pateiktą informaciją.

11

Ar galima (arba leidžiama) įrašyti apklausą?

Žr. Teismo atlaso interneto svetainėje apie konkrečią valstybę narę pateiktą informaciją.

12

Kokia teisė taikoma prašymo vykdymui?

Jei teismas prašo dalyvauti vaizdo konferencijoje pagal

10–12 straipsnius, taikytina teisė

yra prašomosios valstybės narės teisė. Tačiau prašantysis teismas gali reikalauti, kad prašymas būtų vykdomas specialia tvarka, numatyta jo valstybės narės teisėje, ir prašomasis teismas turi laikytis šio reikalavimo, nebent ši tvarka nesuderinama su jo teise arba kelia didelių praktinių sunkumų.

Jei priimamas prašymas tiesiogiai rinkti įrodymus pagal **17 straipsnį**, prašantysis teismas vykdo prašymą pagal savo valstybės narės teisę, atsižvelgdamas į tai, kad prievartos priemonės negali būti taikomos.

13

Kaip žinoti, kokia kalba turi vykti apklausa, ir, jei reikia vertėjų žodžiu, kas atsakingas už jų parūpinimą?

Apskritai, jei prašomasis teismas

renka įrodymus pagal **10–12 straipsnius**, apklausa vykdoma šio teismo kalba.

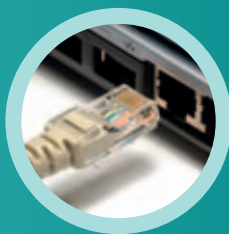
Daugiau informacijos apie naudojimąsi vertėjų žodžiu paslaugomis ir vartotiną kalbą tiesiogiai renkant įrodymus pagal **17 straipsnį** žr. Teismo atlaso interneto svetainės skyrį apie atitinkamą valstybę narę.

14

Kokios papildomos informacijos reikės kitai valstybei narei?

Žr. Teismo atlaso interneto svetainėje apie konkrečią valstybę narę pateiktą informaciją.

Europos teisminis tinklas
civilinėse ir komercinėse bylose

Kreipkitės šiuo adresu

Europos Komisija
Teisingumo, laisvės
ir saugumo generalinis direktoratas
Europos teisminis tinklas
civilinėse ir komercinėse bylose
Rue du Luxembourg, 46
B-1000 Bruxelles

<http://ec.europa.eu/civiljustice/>